

PHÁT HUY NGUỒN LỰC VĂN HÓA DÂN TỘC THÁI TRONG PHÁT TRIỂN DU LỊCH BỀN VỮNG TỈNH THANH HÓA

LÊ THỊ BÍCH THỦY* - LÊ THỊ THANH THƯƠNG**

LÊ HỒNG PHONG*** - CAO TUẤN MINH****

Tóm tắt: Trong quá trình phát triển, cộng đồng người Thái sinh sống lâu đời ở tỉnh Thanh Hóa đã hình thành nhiều sắc thái văn hóa độc đáo, phong phú. Đây là nguồn lực văn hóa quan trọng để xây dựng, phát triển những sản phẩm du lịch đặc trưng. Trong những năm qua, tỉnh Thanh Hóa đã tập trung nguồn lực bảo tồn và phát huy văn giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc Thái để xây dựng và phát triển sản phẩm du lịch đặc sắc, thu hút khách du lịch trong nước và quốc tế. Bài viết khái quát giá trị văn hóa truyền thống dân tộc Thái và đề xuất một số giải pháp để khai thác phát triển du lịch bền vững tỉnh Thanh Hóa trong thời gian tới.

Từ khóa: nguồn lực văn hóa, dân tộc Thái, phát triển du lịch.

Abstract: During the course of development, the Thai ethnic community, which has long resided in Thanh Hoa Province, has created a rich and diverse cultural identity. This serves as an important cultural resource for building and developing distinctive tourism products. In recent years, Thanh Hoa Province has concentrated resources on preserving and promoting the traditional cultural values of the Thai ethnic group to build and develop unique tourism products that attract both domestic and international tourists. This article provides an overview of the traditional cultural values of the Thai ethnic group and proposes several solutions to sustainably develop tourism in Thanh Hoa Province in the coming period.

Keywords: cultural resources, Thai ethnic group, tourism development.

1. Tiềm năng văn hóa truyền thống của người Thái trong phát triển du lịch

Du lịch đã trở thành một trong những ngành kinh tế dịch vụ phát triển nhanh nhất và lớn nhất trên thế giới, góp phần vào sự phát triển và thịnh vượng của nhiều quốc gia. Hiện nay, du lịch trở thành phương thức mà nhiều quốc gia đang đầu tư, khai thác tối đa yếu tố kinh tế của các giá trị văn hóa, phát triển du lịch văn hóa để phát huy sức mạnh mềm của văn hóa. Nghị quyết số 08-NQ/TW ngày 16-1-2017 của Bộ Chính trị về Phát triển du lịch trở thành ngành kinh tế mũi nhọn quán triệt mục tiêu: “Phát triển du lịch trở thành ngành kinh tế mũi nhọn là định hướng chiến lược quan trọng để phát triển đất nước, tạo động lực thúc đẩy sự phát triển của các ngành, lĩnh vực khác” (1); đồng thời, tài nguyên văn hóa cũng chính là nguồn lực để phát triển du lịch bền vững. Tại Đại hội lần thứ XIII của Đảng, Đảng ta tiếp tục nhấn mạnh: “Gắn phát triển văn hóa với phát triển du lịch, đưa du lịch thành một ngành kinh tế mũi nhọn, đồng thời bảo vệ, giữ gìn tài nguyên văn hóa

cho các thế hệ mai sau” (2). Trong Chiến lược phát triển các ngành công nghiệp văn hóa Việt Nam đến năm 2020, tầm nhìn 2030... (3), du lịch văn hóa được xác định là một trong những ngành phát triển công nghiệp văn hóa. Với tiềm năng di sản văn hóa phong phú, việc khai thác các giá trị văn hóa trở thành những sản phẩm du lịch hấp dẫn là nguồn lực quan trọng để phát triển du lịch bền vững.

Cộng đồng người Thái sinh sống tập trung lâu đời ở một số xã miền núi ở tỉnh Thanh Hóa. Trong quá trình phát triển đã hình thành nhiều sắc thái văn hóa độc đáo, phong phú và trong quá trình cộng cư, người Thái đã hình thành các mường khác nhau và bên cạnh những đặc trưng văn hóa chung của người Thái Việt Nam, cộng đồng người Thái ở tỉnh Thanh Hóa cũng sáng tạo nhiều nét văn hóa độc đáo, riêng biệt thể hiện trong phong, tục tập quán, lễ hội truyền thống, dân ca, dân vũ, âm thực... Những giá trị văn hóa truyền thống đó là những tiềm năng, lợi thế cần được bảo tồn, phát huy để đảm bảo tính bền vững trong khai thác, phát huy giá trị văn hóa truyền của

* PGS, TS, Phó Giám đốc Học viện Dân tộc, Bộ Dân tộc và Tôn giáo

** Ths, Công ty cổ phần Đào tạo và Phát triển Giáo dục SSSstudy

*** Ths, Trường THPT Hàm Rồng, tỉnh Thanh Hóa

**** Cử nhân, Trường Đại học Kinh tế, Đại học Quốc gia Hà Nội

người Thái tạo nên những sản phẩm du lịch đặc sắc có sức hút lớn với khách du lịch, góp phần phát triển kinh tế, xã hội địa phương.

Hiện nay, người Thái ở tỉnh Thanh Hóa hiện vẫn bảo tồn các phong tục, tập quán truyền thống trong đời sống như: nghi lễ cúng trời đất, cúng bản mường, nghi lễ cầu mưa, cầu mùa, lễ hội Phín Trá... và thường xuyên tổ chức các lễ hội truyền thống trong năm với quy mô lớn thu hút đông đảo người dân tham gia như: lễ hội Kin chiêng boọc mạy là lễ tế thần linh, tạ ơn người Mường trời đã có công cứu giúp người Thái không bị bệnh tật và thoát khỏi kẻ thù, thú dữ; lễ hội Nàng Han là lễ hội tôn vinh và biết ơn Nàng Han đã dũng cảm, mưu trí bảo vệ quê hương; lễ hội Mường Xia là lễ hội nhằm tưởng nhớ và tôn vinh công lao người anh hùng có công bảo vệ biên cương lãnh thổ và lập lại Mường Xia... Bên cạnh đó, người Thái cũng có nhiều làn điệu dân ca, dân vũ và dân nhạc độc đáo như Khặp - hình thức hát phổ biến nhất. Khặp (hát) là loại hình sinh hoạt, diễn xướng văn nghệ dân gian trong đời sống hằng ngày của người Thái. Trong những sự kiện quan trọng của gia đình và cộng đồng như đám cưới, làm nhà mới, ngày lễ hội truyền thống của cộng đồng... người Thái tổ chức khua luống, đánh trống, chiêng, boong bu, sáo, khèn, pi một... tạo nên một bản hòa tấu âm nhạc và không khí vui tươi, thể hiện khát vọng của nhân dân về mưa thuận gió hòa, mùa vụ bội thu và cuộc sống ấm no, hạnh phúc. Trong đời sống hằng ngày và trong các dịp lễ hội, người Thái vẫn giữ gìn được những món ăn truyền thống và cách chế biến, tẩm ướp cầu kỳ, đặc sắc với nhiều gia vị đặc trưng như mắc khén, ớt, tỏi, gừng, muối... Cách chế biến làm chín thức ăn của đồng bào là đồ chín thức ăn, hun khói, nướng... Một số món ăn truyền thống thường được sử dụng trong đời sống như xôi ngũ sắc, pa tính tộp, com lam, thịt cuốn lá dong nướng... Ngày nay, người Thái ở tỉnh Thanh Hóa vẫn giữ gìn trang phục truyền thống của cộng đồng trong sinh hoạt hằng ngày và trong các sự kiện quan trọng của gia đình, lễ hội truyền thống của cộng đồng. Ở nhiều bản làng, phụ nữ người Thái vẫn duy trì được nghề truyền thống là dệt thổ cẩm với những hoa văn độc đáo, chất liệu bền, đẹp như hình vuông, quả trám, răng cưa, dích dắc, rồng... (4). Phụ nữ người Thái rất cẩn thận trong quá trình chuẩn bị nguyên liệu để dệt vải từ khâu trồng bông, xe sợi... đến khâu dệt vải, nhuộm màu vải nên các sản phẩm dệt thổ cẩm được thêu tay rất tỉ mỉ, độc đáo và đa dạng sản phẩm thủ công như mặt phả, đệm bông, cặp váy, túi thổ cẩm, khăn piêu...

Việc phát triển du lịch gắn bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống của người Thái là xu hướng phát triển tất yếu. Với nguồn lực văn hóa truyền thống độc đáo của người Thái sẽ là những tiềm năng để khai thác phát triển kinh tế, xã hội, tạo ra nhiều cơ hội tìm kiếm việc làm, nâng cao đời sống cho cộng đồng địa phương thông qua các dịch vụ du lịch, tạo điều kiện cho việc bảo tồn, phát huy các giá trị văn hóa, lịch sử, sự đa dạng của thiên nhiên nơi có những hoạt động du lịch. Đồng thời, góp phần cùng cố khối đại đoàn kết toàn dân, thực hiện thắng lợi các nhiệm vụ chính trị, kinh tế, xã hội ở địa phương; đem lại những lợi ích thiết thực cho khách du lịch trong việc thụ hưởng các giá trị đặc trưng, riêng biệt của cộng đồng người Thái ở tỉnh Thanh Hóa mà trước đó họ chưa biết tới.

2. Khai thác nguồn lực văn hóa dân tộc Thái trong phát triển du lịch

Trong những năm qua, công tác bảo tồn và phát huy văn hóa các dân tộc thiểu số gắn với phát triển du lịch của địa phương, góp phần tích cực vào sự phát triển kinh tế, xã hội của tỉnh đã được các cấp ủy Đảng và các cấp chính quyền của tỉnh Thanh Hóa chú trọng quan tâm. Đồng thời, xác định đây là biện pháp hiệu quả nhằm phát huy giá trị văn hóa truyền thống trong nâng cao đời sống văn hóa của cộng đồng và tạo điều kiện cho phát triển du lịch bền vững. Dựa trên các văn bản của Trung ương về phát triển du lịch bền vững như Nghị quyết số 58-NQ/TW ngày 5-8-2020 của Bộ Chính trị về xây dựng và phát triển tỉnh Thanh Hóa đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045; Nghị quyết số 37/2021/QH15 ngày 13-11-2021 của Quốc hội về thí điểm một số cơ chế chính sách đặc thù phát triển tỉnh Thanh Hóa; Luật Du lịch; Luật Đầu tư; Quyết định số 2473/QĐ-TTg ngày 30-12-2011 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt “Chiến lược phát triển du lịch Việt Nam đến năm 2020, tầm nhìn đến năm 2030”; Quyết định số 201/QĐ-TTg ngày 22-1-2013 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt “Quy hoạch tổng thể phát triển du lịch Việt Nam đến năm 2020, tầm nhìn đến năm 2030”; Quyết định số 2161/QĐ-TTg ngày 11-11-2013 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt “Quy hoạch tổng thể phát triển du lịch vùng Bắc Trung Bộ đến năm 2020, tầm nhìn đến năm 2030”. Thực hiện định hướng phát triển du lịch và từng bước đưa ngành Du lịch trở thành ngành kinh tế mũi nhọn, tỉnh Thanh Hóa đã xây dựng, ban hành và tổ chức thực hiện các văn bản quy phạm pháp luật liên quan đến lĩnh vực du lịch cũng như có các chính sách về phát triển du lịch bền vững, như

Nghị quyết Đại hội Đảng bộ tỉnh Thanh Hóa lần thứ XVIII, nhiệm kỳ 2015-2020 xác định phần đầu đưa du lịch trở thành ngành kinh tế chiếm tỷ trọng cao trong kinh tế dịch vụ của tỉnh, phù hợp với yêu cầu và xu thế phát triển của đất nước (5); Quyết định số 290-QĐ/TU ngày 27-5-2016 của Tỉnh ủy Thanh Hóa về việc ban hành Chương trình phát triển du lịch Thanh Hóa giai đoạn 2016-2020, trong đó, xác định mục tiêu phát triển du lịch trở thành ngành kinh tế mũi nhọn, trở thành một trong những trọng điểm du lịch của cả nước vào năm 2020 (6). Quan điểm và định hướng tạo thuận lợi để phát triển Thanh Hóa trở thành một trong những trọng điểm du lịch của cả nước, trung tâm du lịch của vùng Bắc Trung Bộ, có đóng góp tích cực đối với phát triển kinh tế, xã hội địa phương tỉnh Thanh Hóa và vùng Bắc Trung Bộ nói chung. Tập trung một số nhiệm vụ và giải pháp chính gồm: nâng cao nhận thức đúng về du lịch; hoàn thiện thể chế, bộ máy quản lý và đẩy mạnh đầu tư khai thác có hiệu quả tiềm năng và lợi thế du lịch; phát triển sản phẩm - thị trường du lịch; nâng cao hiệu quả quản lý điểm đến và chất lượng dịch vụ du lịch; tăng cường liên kết, phối hợp liên ngành, liên vùng trong phát triển du lịch; phát triển nguồn nhân lực du lịch; bảo tồn các giá trị tài nguyên và bảo vệ môi trường du lịch, Nghị quyết Đại hội Đảng bộ tỉnh Thanh Hóa lần thứ XIX, nhiệm kỳ 2020-2025 và Nghị quyết số 58-NQ/TW ngày 5-8-2020 của Bộ Chính trị về xây dựng và phát triển tỉnh Thanh Hóa đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045 đã xác định “du lịch là ngành kinh tế mũi nhọn”, “...gắn phát triển du lịch với bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa, dân tộc; giữ gìn cảnh quan, bảo vệ môi trường; bảo đảm quốc phòng, an ninh trật tự, an toàn xã hội với ba loại hình mũi nhọn gồm: du lịch biển, du lịch sinh thái cộng đồng và du lịch di sản văn hóa, tâm linh” (7); Quyết định số 623-QĐ/TU ngày 23-7-2021 của Ban Chấp hành Đảng bộ tỉnh về Chương trình phát triển du lịch tỉnh Thanh Hóa giai đoạn 2021-2025 đề ra mục tiêu đến năm 2025 “du lịch trở thành ngành kinh tế mũi nhọn của tỉnh, Thanh Hóa trở thành một trong những trung tâm du lịch của cả nước” (8). Trong chiến lược phát triển du lịch tỉnh Thanh Hóa đến năm 2025, tầm nhìn đến năm 2030 đã đề ra mục tiêu phần đầu đến năm 2030: “Thanh Hóa trở thành một trong kinh tế mũi nhọn, có tính chuyên nghiệp, có hệ thống cơ sở vật chất - kỹ thuật tương đối đồng bộ, hiện đại sản phẩm du lịch có chất lượng cao, đa dạng, có thương hiệu, mang đậm bản sắc văn hóa dân tộc” (9). Vì vậy, trong những năm qua, hoạt động đầu tư khai thác và

phát triển du lịch đã từng bước được chú trọng, lượng khách du lịch liên tục tăng trưởng với tốc độ khá, doanh thu, giá trị tăng thêm cũng đạt mức tăng trưởng cao; cơ sở vật chất phát triển; vốn đầu tư cho du lịch tăng đều qua các năm và theo hướng đẩy mạnh xã hội hóa khá rõ nét...

Đồng thời, tỉnh Thanh Hóa cũng ban hành nhiều quyết định, kế hoạch phát triển du lịch tỉnh Thanh Hóa trở thành ngành kinh tế mũi nhọn và là một trong những trung tâm của vùng Bắc Trung Bộ và cả nước như Quyết định số 2218/QĐ-UBND ngày 16-7-2009 của Chủ tịch UBND tỉnh về Quy hoạch tổng thể phát triển du lịch Thanh Hóa đến năm 2020, cụ thể hóa các mục tiêu phát triển du lịch Thanh Hóa đến năm 2020, đáp ứng được phương hướng và quan điểm phát triển du lịch tỉnh Thanh Hóa đến năm 2020, sớm đưa tỉnh Thanh Hóa vào Quy hoạch trọng điểm phát triển du lịch quốc gia. Quyết định số 492/QĐ-UBND ngày 9-2-2015 của UBND tỉnh Thanh Hóa phê duyệt “Chiến lược phát triển du lịch tỉnh Thanh Hóa đến năm 2025, tầm nhìn đến năm 2030” với quan điểm tạo điều kiện thúc đẩy du lịch phát triển bền vững, phát triển du lịch trở thành ngành kinh tế mũi nhọn của tỉnh, theo hướng chuyên nghiệp, hiện đại, có trọng tâm, trọng điểm, gắn chặt với việc bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa dân tộc; giữ gìn cảnh quan, bảo vệ môi trường; bảo đảm an ninh, quốc phòng, trật tự an toàn xã hội, thích ứng với biến đổi khí hậu và mực nước biển dâng. Tập trung một số các giải pháp về: cơ chế, chính sách; phát triển thị trường - sản phẩm du lịch; xúc tiến, quảng bá du lịch; bảo vệ môi trường và ứng phó với biến đổi khí hậu; phân vùng phát triển du lịch; phát triển hệ thống cơ sở vật chất du lịch; đào tạo phát triển nguồn nhân lực; tăng cường năng lực quản lý nhà nước trong lĩnh vực du lịch; tăng cường liên kết phát triển du lịch và đảm bảo quốc phòng, an ninh. Kế hoạch số 114/KH-UBND ngày 3-5-2019 của UBND tỉnh về triển khai thực hiện đề án cơ cấu lại ngành Du lịch đáp ứng yêu cầu phát triển thành ngành kinh tế mũi nhọn trên địa bàn tỉnh Thanh Hóa, với mục tiêu: Cơ cấu lại ngành Du lịch Thanh Hóa nhằm khai thác tối đa lợi thế về tài nguyên, sản phẩm, thị trường, các nguồn lực sẵn có, hệ thống quản lý ngành, nâng cao hiệu quả kinh tế, xã hội và môi trường, phát triển du lịch trở thành ngành kinh tế mũi nhọn, góp phần nâng cao đời sống nhân dân, quảng bá hình ảnh và con người Thanh Hóa, lan tỏa các giá trị tốt đẹp của dân tộc...

Bên cạnh đó, tỉnh Thanh Hóa còn chỉ đạo và triển khai các kế hoạch về kinh phí nhằm tuyên truyền

nâng cao nhận thức về phát triển du lịch như Quyết định số 1137/QĐ-UBND ngày 31-3-2016 của Chủ tịch UBND tỉnh về Phê duyệt kinh phí thực hiện các đề án, dự án phát triển du lịch Thanh Hóa năm 2016; Công văn số 1747/SCT-HCSN ngày 10-5-2016 về việc thẩm định dự toán thực hiện Kế hoạch tuyên truyền về phát triển du lịch và đẩy mạnh hoạt động quảng bá, xúc tiến du lịch tỉnh Thanh Hóa 2016; Quyết định số 1771/QĐ-UBND ngày 24-5-2016 của UBND tỉnh về việc Phê duyệt dự toán kinh phí năm 2016 thực hiện kế hoạch tuyên truyền nâng cao nhận thức của xã hội về phát triển du lịch và đẩy mạnh hoạt động quảng bá, xúc tiến du lịch tỉnh Thanh Hóa giai đoạn 2016-2020...

Nhằm phát huy tiềm năng, lợi thế vốn có về điều kiện tự nhiên và văn hóa tộc người, trong những năm qua UBND tỉnh Thanh Hóa đã phê duyệt nhiều đề án phát triển du lịch tỉnh như Quyết định 1985/QĐ-UBND ngày 9-6-2017 của UBND phê duyệt Đề án *Phát triển sản phẩm du lịch mũi nhọn của tỉnh Thanh Hóa đến năm 2025, tầm nhìn đến năm 2030*; Quyết định 441/QĐ-UBND năm 2018 phê duyệt Đề án *Phát triển du lịch thành phố Thanh Hóa, tỉnh Thanh Hóa đến năm 2025, tầm nhìn đến năm 2030*; Quyết định số 1985/QĐ-UBND ngày 9-6-2017 phê duyệt Đề án *Phát triển sản phẩm du lịch mũi nhọn của tỉnh Thanh Hóa đến năm 2025, tầm nhìn 2030*; Quyết định số 1986/QĐ-UBND ngày 9-6-2017 *Điều chỉnh tên gọi và phê duyệt Đề án Xây dựng thương hiệu du lịch Thanh Hóa đến năm 2025, tầm nhìn 2030*... Ngoài ra, UBND tỉnh cũng phê duyệt nhiều đề án phát triển du lịch tại một số huyện miền núi của tỉnh. Từ đó, các cấp ủy đảng và chính quyền địa phương đã cụ thể hóa thành các chương trình hành động, tiêu biểu nhằm bảo tồn và phát huy giá trị cảnh quan thiên nhiên, khai thác tiềm năng, lợi thế về đa dạng sinh học, danh lam thắng cảnh, tín ngưỡng gắn với bản sắc văn hóa các dân tộc, tạo việc làm, tăng thu nhập, nâng cao đời sống vật chất, tinh thần cho nhân dân địa phương.

Để khai thác nguồn lực văn hóa trong phát triển du lịch bền vững tỉnh Thanh Hóa phần đầu đến năm 2030 trở thành một trong những trung tâm phát triển du lịch của khu vực Bắc Trung Bộ và cả nước, du lịch trở thành ngành kinh tế mũi nhọn, sản phẩm du lịch có chất lượng cao, đa dạng, có thương hiệu, mang đậm bản sắc văn hóa dân tộc, tỉnh Thanh Hóa cần thực hiện đồng bộ một số giải pháp cơ bản trong phát huy nguồn lực văn hóa dân tộc Thái gắn với phát triển du lịch bền vững của tỉnh, cụ thể:

Một là, tạo dựng môi trường sinh hoạt văn hóa và thực hành di sản văn hóa của người Thái, tăng

cường giao lưu cộng đồng, câu lạc bộ... nhằm nâng cao nhận thức cho người dân trong việc bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa của dân tộc gắn với phát triển du lịch bền vững của địa phương. Bên cạnh đó, tiếp tục bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa truyền thống của cộng đồng các dân tộc như lễ hội truyền thống, hát Khặp... Suu tầm các bài dân ca, các điệu dân vũ, trò chơi dân gian, bài thuốc, món ăn đặc sắc, khôi phục một số lễ hội truyền thống và phát huy nghề truyền thống của người Thái.

Hai là, duy trì và nâng cao chất lượng những sản phẩm du lịch văn hóa đặc thù gắn với bảo tồn, phát huy giá trị văn hóa truyền thống của người Thái như: du lịch cộng đồng, du lịch sinh thái và nghỉ dưỡng, du lịch lễ hội... Đồng thời, đa dạng hóa các dịch vụ du lịch và phát triển thêm nhiều sản phẩm du lịch văn hóa mới như: du lịch văn hóa ẩm thực, du lịch văn hóa làng nghề... Tăng cường ứng dụng công nghệ thông tin, công nghệ số trong xây dựng cơ sở dữ liệu quản lý, bảo tồn, khai thác, phát huy giá trị các di sản văn hóa để quảng bá du lịch văn hóa và xây dựng những sản phẩm du lịch văn hóa hấp dẫn, góp phần thúc đẩy tăng trưởng, phát triển kinh tế, xã hội bền vững.

Ba là, huy động nguồn lực xã hội đầu tư xây dựng và nâng cao chất lượng cơ sở hạ tầng kỹ thuật phục vụ du lịch văn hóa như mạng lưới giao thông, nguồn nước sạch, khu vệ sinh công cộng tại các điểm du lịch, khu mua sắm, khu ẩm thực phục vụ khách du lịch... Phát triển sản phẩm lưu niệm, quà tặng mang bản sắc văn hóa dân tộc Thái, sản phẩm nông sản đặc sản... phục vụ nhu cầu của thị trường và du khách. Đồng thời, tăng cường xúc tiến quảng bá các sản phẩm du lịch văn hóa đặc trưng của người Thái trên các phương tiện thông tin đại chúng: tạp chí, báo đài, truyền hình... Liên kết với các địa phương trong nước và quốc tế tổ chức các sự kiện về tuần lễ du lịch, hội chợ du lịch... góp phần thúc đẩy về chất lượng quảng bá du lịch.

3. Kết luận

Tiềm năng di sản văn hóa đa dạng, phong phú của người Thái là nguồn lực văn hóa quan trọng để tỉnh Thanh Hóa xây dựng, phát triển những sản phẩm du lịch đặc trưng và nâng cao chất lượng sản phẩm du lịch đạt tiêu chuẩn quốc gia, tiến tới tiêu chuẩn quốc tế nhằm đáp ứng nhu cầu đa dạng của du khách. Khai thác nguồn lực văn hóa truyền thống của người Thái trong phát triển du lịch góp phần thực hiện thành công mục tiêu phát triển du lịch trở thành ngành kinh tế mũi nhọn, đóng góp chung vào phát triển kinh tế, xã hội bền vững của tỉnh Thanh Hóa,

hướng tới mục tiêu là trọng điểm phát triển du lịch của cả nước ■

L.T.B.T-L.T.T.T-L.H.P-C.T.M

1. Trung tâm thông tin Du lịch, Nghị quyết số 08-NQ/TW ngày 16-1-2017 của Bộ Chính trị về Phát triển du lịch trở thành ngành kinh tế mũi nhọn, *vietnamtourism.gov.vn*, 7-7-2020.

2. Nguyễn Thị Mai Anh, Kim Ngọc Đàm, *Bảo tồn di sản văn hóa gắn với phát triển kinh tế - xã hội hướng tới mục tiêu phát triển bền vững theo tinh thần Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng*, *tapchiconsan.org.vn*, 20-12-2024.

3. Thủ tướng Chính phủ, *Quyết định Phê duyệt Chiến lược phát triển các ngành công nghiệp văn hóa Việt Nam đến năm 2020, tầm nhìn đến năm 2030*, *bvhtdl.gov.vn*.

4. Nguyễn Thế Anh, *Văn hóa truyền thống của dân tộc Thái ở Thanh Hóa trong phát triển du lịch*, Tạp chí Văn hóa Nghệ thuật, số 590, 12-2024.

5, 7. Nghị quyết Đại hội Đảng bộ tỉnh Thanh Hóa lần thứ XIX, nhiệm kỳ 2020-2025 và Nghị quyết số 58-NQ/TW ngày 5-8-2020 của Bộ Chính trị về Xây dựng và phát triển tỉnh

Thanh Hóa đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045, *skhdt.thanhhoa.gov.vn*, 5-2-2021.

6. Quyết định số 290-QĐ/TU ngày 27-5-2016 của Tỉnh ủy Thanh Hóa về việc ban hành Chương trình phát triển du lịch Thanh Hóa giai đoạn 2016-2020, *baothanhhoa.vn*, 19-5-2018.

8. Quyết định số 623-QĐ/TU ngày 23-7-2021 của Ban Chấp hành Đảng bộ tỉnh về *Chương trình phát triển du lịch tỉnh Thanh Hóa giai đoạn 2021-2025 đề ra mục tiêu đến năm 2025*, Mục tiêu phát triển du lịch tỉnh Thanh Hóa giai đoạn 2021-2025, *baothanhhoa.vn*, 4-8-2021.

9. Quyết định Phê duyệt “Chiến lược phát triển du lịch tỉnh Thanh Hóa đến năm 2025, tầm nhìn đến năm 2030” của UBND tỉnh Thanh Hóa, *thuvienphapluat.vn*.

Tài liệu tham khảo

1. Quyết định số 1755/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ: *Phê duyệt Chiến lược phát triển các ngành công nghiệp văn hóa Việt Nam đến năm 2020, tầm nhìn đến năm 2030*, *vanban.chinhphu.vn*.

Ngày Tòa soạn nhận bài: 2-8-2025; Ngày phản biện, đánh giá, sửa chữa: 10-8-2025; Ngày duyệt đăng: 29-8-2025.

VAI TRÒ CỦA PHỤ NỮ S’TIÊNG...

(tiếp theo trang 42)

4. Kết luận

Như vậy, việc so sánh giữa hai nhóm S’tiêng Bù Lơ và Bù Đéc không chỉ làm rõ sự khác biệt trong cấu trúc quyền lực giới, mà còn hé lộ nhiều chiến lược mà phụ nữ sử dụng để tái định nghĩa vị thế của mình. Những chiến lược này, từ sự dịch chuyển âm thầm trong phân công lao động đến sự hiện diện ngày càng rõ nét trên mạng xã hội và không gian công cộng, chính là minh chứng cho một quá trình chuyển đổi vai trò giới từ bên trong cộng đồng. Từ đó phần nào hiểu sâu sắc hơn bối cảnh thực tế của phụ nữ S’tiêng và mở ra những gợi ý quan trọng cho các giải pháp thiết thực. Các giải pháp này không thể dừng lại ở chính sách chung chung, mà phải bắt nguồn từ việc thay đổi nhận thức và trao quyền thực chất ngay trong cộng đồng. Điều này đòi hỏi không chỉ nâng cao năng lực cá nhân cho phụ nữ, mà còn phải chất vấn cách các thể chế, quy định và mô hình phát triển hiện hành đang vô tình duy trì bất bình đẳng. Cần xây dựng các chính sách linh hoạt, đặc thù, tôn trọng đặc điểm phụ hệ hoặc mẫu hệ của từng nhóm, đồng thời tạo không gian để tiếng nói của người trong cuộc đặc biệt là phụ nữ được lắng nghe, thể hiện và tham gia vào quá trình thiết kế, thực thi các chương trình phát triển. Tiến trình này đòi hỏi sự tham gia của toàn cộng đồng, trong đó nam giới phải là đối tác quan trọng chứ không phải đối lập. Chỉ khi cùng nhau tháo gỡ các rào cản vô hình và giải cấu trúc những định kiến hữu hình, không gian hiện diện xã hội của phụ nữ S’tiêng mới thực sự được mở rộng và phát triển bền vững ■

C.P.M.H

1. Beauvoir, S. de., *Le deuxième sexe (Giới tính thứ hai), Tome II: L’expérience vécue (Tập II: Kinh nghiệm sống)*, Paris: Gallimard, 1949, tr.105.

2. Kandiyoti, D., *Thương lượng với chế độ phụ quyền*, Tạp chí Giới và Xã hội, 2 (3), tr.274-290.

3, 5. Tài liệu ghi chép nghiên cứu, phỏng vấn nhân vật là người phụ nữ S’tiêng ở Đồng Nai, 4-2020, tr.37, 45.

4. Hoàng Bá Thịnh, *Giáo trình Xã hội học về giới*, Nxb Đại học Quốc gia Hà Nội, 2008, tr.166.

Tài liệu tham khảo

1. Chu Phạm Minh Hằng, *Vai trò phụ nữ Xtiêng: truyền thống và biến đổi - nghiên cứu trường hợp: xã Thiện Hưng, huyện Bù Đốp, tỉnh Bình Phước*, Luận văn thạc sĩ, Trường Đại học KHXH&NV TP.HCM, 2013.

2. Trần Văn Ánh, *Đời sống văn hóa người Stiêng tỉnh Bình Phước*, Đề tài nghiên cứu khoa học cấp Bộ, 2011.

Ngày Tòa soạn nhận bài: 2-8-2025; Ngày phản biện, đánh giá, sửa chữa: 18-8-2025; Ngày duyệt đăng: 30-8-2025.